

MARY McAULIFFE

Paris

Napoleon al III-lea, baronul Haussmann și crearea unui oraș al visurilor

Traducere din limba engleză de ADINA IHORA

Prefață de ADRIAN-SILVAN IONESCU

Cuprins

PREFAȚĂ – Napoleon al III-lea, timpurile și Parisul său	5
INTRODUCERE	27
CAPITOLUL 1 – De la baricade la Bonaparte (1848–1851)	31
CAPITOLUL 2 – Sânge și Imperiu (1852)	51
CAPITOLUL 3 – Haussmann intră în scenă (1853)	75
CAPITOLUL 4 – Un război ne semnificativ (1854)	103
CAPITOLUL 5 – Vizita Reginei (1855)	117
CAPITOLUL 6 – Ceea ce urcă (1856–1857)	136
CAPITOLUL 7 – Tot mai mult (1858)	152
CAPITOLUL 8 – Visuri de glorie (1859)	167
CAPITOLUL 9 – Dintr-odată, mai mare (1860)	179
CAPITOLUL 10 – Punctul de cotitură (1861)	194
CAPITOLUL 11 – Mizerabilii din Paris (1862)	210
CAPITOLUL 12 – Scandalul (1863–1864)	222
CAPITOLUL 13 – Moartea și impozitele (1865)	242

CAPITOLUL 14 – Criza (1866)	259
CAPITOLUL 15 – Apus de soare (1867)	272
CAPITOLUL 16 – După 20 de ani (1868)	287
CAPITOLUL 17 – Haussmann, în dificultate (1869)	299
CAPITOLUL 18 – Finalul (1870)	315
CAPITOLUL 19 – Un sfârșit și un început (1870–1871)	328
NOTE	343
BIBLIOGRAFIE	359
MULȚUMIRI	363

Sânge și Imperiu

(1852)

*P*e la vreo 10 și jumătate seara, după ce a părăsit Palatul Élysée, Maxime Du Camp s-a îndreptat spre Opéra-Comique, unde a ajuns chiar la timp pentru actul al doilea. „Locul era ticsit”, a remarcat el, „iar doamnele în ținute de ocazie își afixau gâtul și umerii în lumina candelabrelor”. Într-una dintre loje l-a văzut pe contele de Morny, un afemeiat notoriu, „ocupat să fixeze cu binoclul de operă o domnișoară tânără și frumoasă”. La rândul său, ea „făcea tot posibilul pentru a atrage atenția celor de la balcon”.

Pentru moment, la Paris nu părea să se fi schimbat nimic. După operă, Du Camp l-a însoțit până acasă pe poetul și criticul Théophile Gautier, plimbându-se agale pe boulevard. „Ne-au depășit câteva taxiuri, saloanele de la parterele marilor restaurante străluceau de lumină, iar câțiva pietoni întârziați treceau pe lângă noi fumând trabucuri sau fredonând vreo melodie”. Când cei doi s-au despărțit, trecuse de ora unu dimineața și nu se zăreau nici soldați, nici polițiști.

Prin urmare, Du Camp a fost uimit când a ajuns acasă și l-a găsit pe prietenul său, Louis de Cormenin, așteptându-l. Vicontele de Cormenin, un jurist republican de marcă și o personalitate politică, jucase un rol major în elaborarea Constituției celei de-A Doua Republici. Opunându-se cu ardoare tiraniei și devotat libertății religiei și a votului universal, Cormenin îl apăraseră totuși pe Ludovic-Napoleon după încercarea nereușită de lovitură de stat din 1836 de la Strasbourg. Acum i-a spus lui Du Camp:

— Se întâmplă ceva ieșit din comun. Chiar acum, a continuat Cormenin, pe la ora 12, când am trecut prin Rue Vieille-du-Temple, am văzut că tipografiile publice erau păzite de o companie a Gărzii Municipale. Încercase să obțină o lămurire, dar fusese ignorat. „Vei vedea că mâine se vor trage focuri de armă pe străzile Parisului!”, i-a spus el lui Du Camp, care credea că exagerează.

Însă a doua zi dimineață, servitorul lui Du Camp i-a adus la cunoștință, cu răsuflarea tăiată, că, în timpul nopții, zidurile Parisului fuseseră acoperite de afișe, Adunarea Națională fusese dizolvată și mai mulți generali, arestați. Regimente de soldați mărșăluiau pe străzi¹.

În mod similar, în aceeași dimineață, Victor Hugo fusese trezit de servitorul său, care dăduse năvală cu vestea că 16 reprezentanți au fost arestați în paturile lor și trimiși la închisoare. Și asta nu era tot: acum trupele ocupau Adunarea Națională, fuseseră trimise gărzi în clopotnițe, persoane necunoscute perforaseră tobele municipale, iar zidurile Parisului erau acoperite de afișe. Acestea proclamau că Adunarea plănuia o lovitură de stat și, drept răspuns, președintele Ludovic-Napoleon jura să-i protejeze pe toți cetățenii Franței împotriva unor astfel de escrocherii și să restaureze votul universal. Între timp, Parisul era în stare de asediu.

Avusese loc lovitură de stat.

Ludovic-Napoleon alesese data de 2 decembrie (sau noaptea de 1 spre 2 decembrie) pentru lovitură de stat, pentru că era aniversarea încoronării lui Napoleon I. Era, de asemenea, aniversarea celei mai mari victorii a lui Napoleon Bonaparte, a Bătăliei de la Austerlitz. Ludovic-Napoleon alesese această dată ca semn al destinului familiei Bonaparte.

Planificarea sa era precisă și debuta cu ceea ce semăna cu o operațiune extinsă de propagandă, începând cu numărul mare de afișe lipite peste tot pe zidurile Parisului (Cormenin avusese dreptate în privința secretomaniei din tipografiile publice). Afișele anunțau dizolvarea Adunării și pregătirea unei noi Constituții. Anunțau, totodată, că noua Constituție va fi ratificată printr-un plebiscit, reînregistrat cu votul universal. Ludovic-Napoleon a avut astfel grijă să-i ia prin învăluire pe adversarii săi republicani de stânga, iar acum era tot atât de atent să-i aresteze pe republicanii

eminenți, precum și pe oricare alți adversari importanți, toți fiind luați prin surprindere, mulți ridicați chiar din paturile lor. Membrii republicani ai Adunării, rămași, pentru moment, în libertate, au protestat împotriva acestei încălcări grosolane a Constituției (membrii Adunării erau protejați de arestare, prin lege), dar fără rezultat: Ludovic-Napoleon avea sprijinul armatei, iar Constituția celei de-A Doua Republici era acum doar o bucată de hârtie.

Riposta a fost, la început, timorată, dar, în scurt timp, a devenit violentă. În prima zi, parizienii au părut uluiți, însă de a doua zi au început să se împotrivească. Rezistența populară a explodat în cea de-a treia zi, la presiunea liderilor republicani, inclusiv a lui Victor Hugo și a lui Victor Schoelcher, care au format un mic comitet de rezistență care a îndemnat oamenii să ridice baricade. Acesta a fost momentul în care a lovit Ludovic-Napoleon. „Măsurile represive – sau să le numesc măsuri agresive? – au fost brutale”, scria Du Camp. „Soldații, lăsați în voia lor pe bulevard, trăgeau la întâmplare și nu-și cruțau muniția”. Victor Hugo a fost chiar mai explicit, citând un spectator care „nici nu făcuse trei pași pe trotuar când trupele, care mășăluiau pe lângă el, s-au oprit brusc, s-au îndreptat cu fața spre sud, și-au aliniat muschetele și, printr-o acțiune instantanee, au tras asupra mulțimii înspăimântate”. Înfricoșat, bărbatul s-a aruncat cu fața în jos, pe trotuar, iar „focul muschetelor a continuat neîntrerupt timp de 20 de minute, acoperit în răstimpuri de câte o lovitură de tun”².

Tânărul Édouard Manet și prietenul său, Antonin Proust, se aflau în mulțimea care se revolta pe străzi și au fost arestați. Au petrecut noaptea la secția de poliție. Două zile mai târziu, au vizitat cimitirul Montmartre, unde cadavrele unora dintre insurgenți erau îngropate într-o groapă comună, cu capetele lăsate deasupra solului, într-un fel înfiorător, pentru ca membrii familiilor lor să-i poată identifica.

Gustave Eiffel, în vârstă de 19 ani, care sosise de la Dijon în urmă cu doi ani ca să-și continue studiile (la Colegiul Sainte-Barbe din Cartierul Latin), i-a scris mamei sale că „de la ora două până la ora cinci, am auzit zgomotul loviturilor de tun. A fost, într-adevăr, cumplit! Ca la un semnal, toată lumea s-a oprit și a ascultat, iar în liniștea generală se putea auzi zgomotul îndepărtat al unor focuri de tun. A fost înspăimântător”. Chiar dacă în districtul său era puțină agitație, „toate străzile erau ocupate de soldați”³.

Frații Edmond și Jules de Goncourt, care locuiau de cealaltă parte a orașului (pe strada Saint-George, unde este acum al 9-lea arondisment), priveau cum soldații trăgeau în oamenii ieșiți la ferestre, poliția „lovind bărbații cu picioarele în piept, [și] curasierii lansând atacuri terifiante, cu pistolul în mână, la orice strigăt de «Republică pentru totdeauna!»” Reacția fraților Goncourt, în timp ce își înăbușeau furia „cu multă rușine”, a fost să rămână „muți ca pământul”. În definitiv, era lucrul cel mai sigur pe care puteau să îl facă.

„În ziua Judecății de Apoi”, au scris ei, la scurt timp după aceea (ca întotdeauna, pe o singură voce), „când Dumnezeu Tatăl [...] mă va chestiona despre tot ce mi-au văzut ochii, fără îndoială că mă va întreba: «Creatură pe care am făcut-o umană și bună, ai văzut cumva, din întâmplare, măcelul de la Barrière du Combat, unde cinci buldogi mari și înfometăți sfâșiau un biet măgar bătrân și slab, incapabil să se apere?»» La care eu voi răspunde: «Vai, nu, Doamne, am văzut ceva încă și mai rău: am văzut o lovitură de stat!»⁴

Pe 4 decembrie, rezistența a fost zdrobită.

Frații Goncourt, care și-au început celebrul jurnal pe 2 decembrie 1851, au fost extrem de dezamăgiți de impactul loviturii de stat asupra primului lor roman, care urma să fie publicat chiar în acea zi. Cu Parisul sub legea marțială, debutul lor literar – pe care îl așteptaseră cu nerăbdare – a trecut aproape neobservat. În parte, acesta a fost rezultatul titlului pe care-l aleseseră, *En 18...* („În 18...” – n. trad.), despre care editorul lor, înfricoșat, crezuse că s-ar putea referi la *18 Brumaire*, data loviturii de stat a lui Napoleon I. Speriat, omul arsesse toate afișele promoționale ale fraților Goncourt și făcuse tăieturi neautorizate de natură politică. Potrivit lui, „cu șase luni înainte făcuserăm cele mai periculoase aluzii la evenimentele care tocmai avuseseră loc”⁵. În orice caz, cu soldații pe străzi erau puțini cumpărători, iar din carte s-au vândut doar 60 de exemplare – spre disperarea fraților Goncourt.

Alexandre Dumas, care a fost surprins de lovitura de stat, a decis că – în ciuda simpatiilor sale republicane – nu merita să moară pentru cauză. A încercat, în schimb, să-i apere pe cei aflați în pericol. La 3 decembrie, răspunzând zvonurilor care circulau despre faptul că se pusese un preț pe capul lui Victor Hugo, el i-a scris unui prieten

comun: „Astăzi, la ora șase, au fost promiși 25 000 de franci celui care îl arestează sau îl ucide pe Hugo. Tu știi unde se află el. În niciun caz nu trebuie să iasă afară”⁶.

În ciuda pericolului, Hugo rămăsese ascuns la Paris, nedorind să-și abandoneze fiii care erau încă închiși la Conciergerie. Prietenii au insistat ca el să plece și i-au pregătit o modalitate de evadare. Hugo a fost, în cele din urmă, de acord. A plecat din Gare du Nord spre Bruxelles pe 11 decembrie, seara, deghizat cu o barbă mare, cu o mantie cu guler întors și cu o șapcă trasă peste ochi. Ca să se potrivească aspectului de om sărac, a călătorit într-un vagon de clasa a doua și a luat cu el doar o portocală și un sendviș cu șuncă.

La scurt timp, l-a urmat afară din țară și Alexandre Dumas, însoțit de fiul său și urmărit, nu de poliție, ci de colectorii de datorii, ca rezultat al unei hotărâri de intrare în faliment, pronunțată împotriva sa pe 11 decembrie. Dumas *fils* (fiul – n. trad.) își iubea foarte mult tatăl, care reușise să toace mai multe averi fără să se gândească la viitor, sperând că va fi salvat de încă o piesă de succes sau de încă un roman în mai multe volume, ca *Cei trei muschetari* sau *Contele de Monte Cristo*. Producția literară rentabilă a lui Dumas continua să fie uimitoare, dar la fel era și incapacitatea sa de a-și ordona viața. După cum spunea fiul său: „Tatăl meu este un extraordinar copil mare, pe care l-am avut când eram mic”⁷.

Rândurile exilaților s-au îngroșat atunci când a devenit limpede că noul regim introducea un jurământ de loialitate, obligatoriu pentru cei care dețineau funcții publice – ceva ce A Doua Republică desființase pentru că era considerat monarhic și potrivnic libertății. Profesorii universitari cu simpatii republicane, care nu fuseseră încă izgoniți, au fugit acum din țară, iar cei care au rămas – precum respectatul istoric Jules Michelet – au suferit consecințele. Michelet, care cu puțin timp înainte fusese demis din funcția de la Colegiul Franței, a fost eliberat și din postul de director al Arhivelor Naționale. De acum înainte, avea să fie nevoit să-și câștige în întregime existența din scris. Din fericire, era prolific.

În plus, regimul arestase un număr uriaș de persoane suspecte, plecând de la ideea că orice republican putea fi arestat pe motiv că fusese un posibil insurgent sau chiar o sursă de inspirație pentru insurgență. Cu închisorile care se revărsau, justiția era înfăptuită sumar, fără a permite prezentarea de probe pentru apărare sau pentru apel. Represiunea și abolirea statului de drept erau la ordinea zilei. Amintindu-și

de acea perioadă, Maxime Du Camp a comentat simplu: „Revoluțiile duc la despotism și despotismul duce la revoluții. În Franța”, a adăugat el, „oscilațiile pendulului politic sunt excesive. Abia dacă face vreodată o oprire la mijloc, acolo și numai acolo fiind de găsit siguranța și puterea”⁸.

Charles Merriau care, după lovitura de stat, devenise secretarul general al Prefecturii Senei (numărându-se astfel printre cei pe care Victor Hugo îi eticheta drept „tovarășii de corabie ai unui pirat”), a scris, mai târziu: „Din 1789 și până în prezent, Franța, în virtutea deprinderilor și obiceiurilor sale, nu a reușit să se ridice deasupra cezarismului. Instituțiile, așa cum sunt ele, par să aibă puțină importanță pentru francezi. Bărbații [liderii carismatici], în schimb, sunt totul în ochii lor”⁹.

Ludovic-Napoleon, omul momentului, a luat acum titlul de „prinț-președinte” și a supus imediat la vot o nouă Constituție, prin sufragiu universal masculin. Pentru a preveni orice întâmplare nefericită, votarea – prin vot deschis pentru militari, cu bulletine de vot tipărite pentru civili – s-a făcut sub o considerabilă supraveghere. Deși rezistența a persistat la Paris și în alte orașe mari (la Paris, din aproximativ 300 000 de alegători înregistrați, doar 133 000 au votat „pentru”, în timp ce 80 000 s-au opus și 80 000 s-au abținut), rezultatul a fost copleșitor în favoarea noii Constituții. În consecință, cu binecuvântarea plebiscitului, Ludovic-Napoleon putea să pretindă acum președinția pentru un mandat de 10 ani, cu miniștri care nu depindeau decât de el și cu alte organisme guvernamentale, inclusiv o legislatură, care serveau acum, în esență, doar ca niște parafe. Noul prinț-președinte a anunțat rezultatele cu multă pompă, susținând în continuare că „se îndepărtase de legalitate doar pentru a se întoarce la lege”. Apoi, recunoscând poate un anumit disconfort produs de metodele sale, a adăugat: „Cele peste șapte milioane de voturi tocmai m-au absolvit [de vină – n. trad.]”¹⁰.

Ludovic-Napoleon a făcut repede uz de puterile depline care îi fuseseră acordate, promulgând Constituția și stabilind ceva asemănător cu o autocrație, chiar în timp ce făcea promisiuni deșarte democrației. Pe lângă faptul că a cerut jurăminte de loialitate din partea celor care dețineau funcții publice, a introdus o mare diversitate de măsuri pentru a-și consolida poziția, printre care reprimarea presei. Era abil:

nu i s-a părut necesară cenzura în sine, care era nepopulară. În schimb, sistemul pe care l-a impus consta doar dintr-o serie de avertizări. Un articol, considerat ofensator, atrăgea un avertisment, iar, după un anumit număr de avertismente, ziarul urma să fie suspendat. Maxime Du Camp care, în scurt timp, a intrat în conflict cu sistemul, a scris ulterior că acesta funcționa, efectiv, ca o autocenzură: „Stiloul trebuia ținut suspendat deasupra hârtiei înainte ca cineva să îndrăznească să scrie un cuvânt”. El a adăugat că, deși sistemul se aplica, teoretic, doar jurnalismului politic, indirect el „a afectat și a ruinat mulți scriitori care semnav articole artistice și dramatice, romane sau articole științifice pentru ziare”, pentru că numărul jurnalelor s-a redus. Rezultatul a fost că editorii, temători să relateze despre politică sau despre orice altceva substanțial, au recurs la relatarea bârfelor și a scandalurilor – și, desigur, a știrilor financiare¹¹.

În afară de a pune botniță presei, Ludovic-Napoleon a supus autorizării tavernele și localurile publice pe motiv că acestea ar putea deveni focare ale politicii de opoziție. De asemenea, a luat măsuri stricte pentru a se asigura că votul universal producea doar rezultatele așteptate, furnizând alegătorilor candidați oficiali. Aceasta însemna că, după ce publicul era notificat cu privire la un candidat oficial, guvernul făcea o campanie deschisă în favoarea acelei persoane, îi oferea facilitatea de a ține discursuri publice și făcea propagandă în numele ei. Orice adversar care îndrăznea să candideze se putea aștepta la o hărțuire considerabilă – inclusiv la amenințări subtile sau nu foarte subtile la adresa bunăstării părții incriminate și a familiei sale.

La 1 ianuarie 1852, evident mulțumit de evoluția lucrurilor, proaspătul prinț-președinte a plecat de la Palatul Élysée la Palatul Tuileries, reședința primului Bonaparte. Nu era greu de ghicit ce avea să urmeze.

În ciuda valurilor de persecuții politice, Franța și francezii nu erau înclinați să obiecteze, atât timp cât economia mergea din plin. De fapt, Ludovic-Napoleon însuși a avut deja o energie considerabilă într-o economie lentă, prin susținerea entuziastă a expansiunii economice, în care viziunea sa despre un Paris reconstruit juca un rol central. „Vreau să fiu un al doilea Augustus”, scrisese el, în 1842, din închisoarea cetății Ham, „pentru că Augustus [...] a făcut din Roma un oraș de marmură”¹².

Prin deschiderea încâlciturii de străzi întunecate și înguste din centrul Parisului și înlocuirea caselor vechi și urâte cu complexe de apartamente atrăgătoare, intenționa să creeze un oraș mult mai ospitalier pentru comerț, precum și un loc mai plăcut în care să trăiești. Aceasta însemna, din punctul său de vedere, necesitatea creării unor artere neîngrădite spre est și spre vest, atât pe malul drept, cât și pe cel stâng al Senei, precum și o cale de acces centrală care să ducă direct de la porțile de nord la porțile de sud ale orașului. Mai însemna și conectarea depozitelor și a stațiilor de pasageri ale noilor căi ferate – nu numai între ele, ci și cu centrul vital al orașului. În acea eră a industriei în plină dezvoltare, expresia magică era „căi ferate”.

Parisul avea deja o serie de locuri și de stații de îmbarcare în jurul periferiei, marcând capătul mai multor linii de cale ferată. Din păcate, acestea nu erau conectate și nici nu erau legate în mod util de centrul Parisului. Predecesoarele Gare du Nord, Gare de l'Est, Gare de Lyon, Gare d'Austerlitz (inițial Gare d'Orléans), Gare Montparnasse și Gare Saint-Lazare existau încă, dar deveniseră incomode, neconectate și greu accesibile pentru transportul de marfă sau de pasageri.

În anii '50, Parisul rămânea un oraș fortificat, ceea ce complica lucrurile. Zidul cel mai din interior, zidul Ferme Générale, era doar o barieră vamală, construită în vederea colectării taxelor pentru mărfurile care veneau în capitală (liniile 2 și 6 ale metroului urmează acum traseul original al zidului, de-a lungul malurilor drept și stâng ale Senei). Zidul cel mai îndepărtat al orașului, masivele fortificații Thiers – numite astfel după primul-ministru Adolphe Thiers – era un zid impozant de apărare care fusese finalizat cu puțin înainte de izbucnirea revoluției din 1848 (șoseaua de centură, Périphérique, îi urmează cursul în jurul limitelor actuale ale orașului Paris). Fortificațiile Thiers includeau 16 forturi construite în exteriorul zidului și în eșaloanele superioare se manifesta o oarecare îngrijorare că, în timp de război, ar putea fi dificil ca acestea să fie conectate și aprovizionate. În consecință, a început să câștige teren ideea unui *chemin de ceinture* sau cale ferată circulară.

De asemenea, până în 1851, devenise limpede că ar fi o idee bună ca diferitele depozite ale liniilor de cale ferată care intrau în Paris să fie conectate. Astfel, în 1851, răspunzând nevoilor militare precum și oportunităților comerciale, Ludovic-Napoleon a semnat un decret care autoriza crearea unui *chemin de ceinture* de 17 kilometri, pe malul drept al Senei, care urma să se desfășoare de-a lungul interiorului fortificațiilor

Thiers și să lege câteva linii de cale ferată importante. Această cale ferată de mici dimensiuni urma să transporte pentru moment doar marfă, dar, în următorii 10 ani, avea să transporte și pasageri.

Porțiuni după porțiuni, mica linie feroviară circulară s-a extins, completând în scurt timp circuitul din jurul orașului și întinzând ramuri către principalele întreprinderi comerciale, precum abatoarele din La Villette. În anii '60, au început și zilele sale glorioase de cale ferată pentru transportul călătorilor, iar până la sfârșitul secolului avea să transporte aproape 40 de milioane de pasageri pe an. Cunoscută sub numele de Petite Ceinture sau Centura Mică, aceasta a dispărut odată cu construirea sistemului de metrou din secolul al XX-lea. În perioada sa de glorie, Petite Ceinture a fost o parte necesară – și iubită – din structura Parisului¹³.

Căile ferate deveniseră foarte importante, iar antreprenorii și investitorii se înghesuiau să profite de ocazia pe care le-o ofereau. Printre acești oameni de afaceri în devenire, unii dintre cei mai pitorești erau frații Pereire, care s-au ridicat din anonim până au ajuns să provoace măreața Casă Rothschild.

Născut la Bordeaux, într-o familie de imigranți portughezi evrei, cel mai mare dintre frații Pereire, Émile, a decis, în 1822, să-și încerce norocul în metropola, mult mai mare a Parisului. Curând i s-a alăturat fratele său mai mic, Isaac, și cei doi au început să lucreze în strânsă colaborare pe parcursul carierei lor – cu excepția unei scurte perioade de răcire a relațiilor, după ce Isaac (pe atunci văduv) s-a îndrăgostit și a cerut-o în căsătorie pe fiica de 16 ani a lui Émile, care era, evident, nepoata lui. Conform Codului lui Napoleon, pentru o astfel de căsătorie era necesar consimțământul lui Émile, iar Émile se simțea stânjenit de această relație strânsă. Căsătoria a avut loc și se pare că a fost atât fericită, cât și rodnică, din ea rezultând trei copii. În orice caz, frații au decis să dea trecutul uitării și și-au reluat activitatea împreună.

În primii ani petrecuți la Paris, Isaac a lucrat mai întâi ca jurnalist, iar Émile a ajuns broker la Bourse, bursa franceză de mărfuri. În această perioadă, au devenit adepții contelui de Saint-Simon, ale cărui doctrine reflectau optimismul plin de viață al epocii. Saint-Simonienii erau entuziasmați de revoluția industrială emergentă, văzând

în ea potențialul pentru o nouă ordine socială. Acest lucru, au căzut ei de acord, avea să se desfășureze rațional, prin știință și industrie, și urma să aducă beneficii întregului popor, dar, mai ales, oamenilor săraci. Țara promisă a lui Saint-Simon era o utopie, dar atât de solid ancorată în logică, în metodă și în raționalitate, încât a plăcut mai multor oameni de știință și industriași. Acești adepți ai lui Saint-Simon nu aspirau la sfințenie: oamenii de afaceri și industriași, în special, se așteptau să devină bogați, chiar foarte bogați. Credeau că vor acumula averi și, în același timp, toată lumea urma să beneficieze de această bogăție.

Frații Pereire au fost atrași în mod deosebit de ceea ce spuneau Saint-Simonienii despre necesitatea dezvoltării unor modalități de transport noi și mai bune, fie pentru a crește mobilitatea oamenilor, fie pentru a favoriza o mai bună circulație a mărfurilor. Până în anii '30, cel mai modern mod de transport era calea ferată, facilitată de inventarea mașinii cu aburi. Francezii îi urmăseră cu întârziere pe englezi în privința căilor ferate, dar, în anii '30, frații Pereire au fost printre primii din Franța care au intuit potențialul acestora, mai ales datorită climatului favorabil marilor întreprinderi comerciale odată cu întronarea lui Ludovic-Filip. După ce s-au dus în Anglia pentru a studia problemele tehnice de construcție, frații Pereire au decis să construiască o linie de cale ferată scurtă (de 19 kilometri), de la Paris la Saint-Germain, care avea să fie prima linie de pasageri din Franța.

Înainte de a începe, a fost necesar să convingă guvernul să le acorde o concesiune pentru calea ferată. Isaac a întreprins ceea ce ar echivala cu o campanie grandioasă de relații publice, trecând peste obiecțiile unor personalități politice puternice precum Adolphe Thiers, pe care Félix Nadar l-a ironizat ulterior pentru că afirmase oricui voia să-l asculte că „roțile vor aluneca pe loc fără să înainteze”. Când roțile nu au alunecat pe loc, Thiers a refuzat să renunțe, afirmând tot atât de ferm că această modalitate de transport de modă nouă ar putea fi folosită doar pe distanțe scurte¹⁴. Pe lângă politicienii obtuzi, un alt obstacol major erau cei ale căror terenuri erau amenințate de exproprieri. Din fericire pentru frații Pereire, o lege recentă (din 1833) facilitase exproprierile în interes public, iar aceștia au obținut ceea ce voiau – o concesiune pe 99 de ani. A urmat provocarea de a-i convinge pe bancheri, în special pe baronul James de Rothschild, să investească în proiectul lor. Rothschild, care îl avusese, o vreme, angajat pe Émile, a fost reticent la început. În definitiv, frații